

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет природничих наук

Кафедра біології та екології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 46 Виробнича (фахово-екологічна) практика

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Екологія»

Спеціальність 101 Екологія

Галузь знань 10 Природничі науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 6 від «26» січня 2024 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Виробнича практика
Рівень вищої освіти	бакалавр
Викладач (-і)	Черепанин Роман Миронович
Контактний телефон викладача	+380972714625
Е-mail викладача	roman.cherepanyn@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	нормативна
Обсяг дисципліни	9 кредитів ECTS, 270 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	щотижня
2. Анотація до курсу	
<p>Виробнича практика є невід'ємною складовою частиною професійної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 101 Екологія. Вона спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих студентами за час навчання, набуття і удосконалення практичних навичок і умінь, формування та розвиток у студентів професійного вміння приймати самостійні рішення в умовах конкретної професійної ситуації, оволодіння сучасними методами, формами організації праці.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Зміст, завдання та терміни проведення практичної підготовки студентів визначаються навчальними планами, програмою практики і регламентуються "Положенням про організацію та проведення практики у «Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» та специфікою баз практик (підприємств, установ або організацій) і необхідністю освоєння різних аспектів природоохоронної діяльності.</p> <p>Базами проходження виробничої практики здобувачів є державні органи управління природоохоронною діяльністю, наукові установи, громадські організації та інші об'єкти, що пов'язані з організацією та управлінням природоохоронною діяльністю.</p> <p>Метою виробничої практики є практична підготовка висококваліфікованих фахівців, які володітимуть компетенціями, які необхідними для виконання професійних завдань прикладного та інноваційного характеру у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого</p>	

природокористування.

4. Компетентності

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК01. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК03. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК06. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК09. Здатність працювати в команді.

ЗК10. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Фахові компетентності (СК)

СК15. Здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук.

СК20. Здатність проводити екологічний моніторинг та оцінювати поточний стан навколишнього середовища.

СК21. Здатність обґрунтовувати необхідність та розробляти заходи, спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі.

СК22. Здатність до участі в розробці системи управління та поводження з відходами виробництва та споживання.

СК25. Здатність до опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем.

СК26. Здатність до участі в управлінні природоохоронними діями та/або екологічними проектами

5. Результати навчання

ПР01. Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами.

ПР03. Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.

ПР07. Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду.

ПР09. Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблемі обдуманого вибору шляхів їх вирішення.

ПР12. Брати участь у розробці та реалізації проектів, направлених на оптимальне управління та поводження з виробничими та муніципальними відходами.

ПР15. Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів.

ПР17. Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів.

ПР21. Уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних.
 ПР22. Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля.
 ПР23. Демонструвати навички впровадження природоохоронних заходів та проектів.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу – 9 кредитів ECTS, 270 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	-
семінарські заняття / практичні / лабораторні	-
самостійна робота/робота під керівництвом викладачів-методистів	270

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	<u>Нормативний / вибірковий</u>
8	101 Екологія	4	нормативний

Тематика курсу

Виробнича практика відбувається на базі Управління екології та природних ресурсів Івано-Франківської ОДА, Управління Державного агентства рибного господарства у Івано-Франківській області, Національного природного парку «Галицький», Інституту гірського лісівництва, Природного заповідника «Горгани», Карпатського національного природного парку та ін.

Приблизне планування робіт

Частина 1.

Організаційна

- 1) Ознайомлення з метою та завданням практики, темою та змістом самостійних навчально-дослідних робіт (викладач-методист). Інструктаж з техніки безпеки.
- 2) Планування роботи студента під контролем викладача-методиста.

Частина 2.

Польова

- 1) Екскурсія групи. Ознайомлення з фізико-географічними та екологічними умовами природно-заповідних об'єктів (Національного природного парку «Галицький», Природного заповідника «Горгани», Карпатського національного природного парку та ін.) та з специфікою роботи баз практик.
- 2) Аналіз впливу техногенних факторів на природні екосистеми.
- 3) Екскурсія групи на промислові підприємства. Ознайомлення з технологічними процесами та природоохоронними заходами, що там проводяться. Аналіз підзвітних матеріалів.
- 4) Екскурсія групи. Ознайомлення з роботою установ екологічної служби України в Івано-Франківській області (Державна екологічна інспекція в Івано-Франківській області), Департаментом екології Івано-Франківської області, Науково-дослідних установ (Інститут гірського лісівництва) тощо. Аналіз звітних та відомчих матеріалів.

Частина 3.

Камеральні роботи

- 1) Камеральна обробка зібраних даних (визначення екологічного стану компонентів навколишнього середовища в умовах техногенного порушення та фонових екосистем, порівняльна характеристика екологічного стану територій з різним рівнем антропопресії, оцінка впливу на навколишнє середовище промислових об'єктів регіону, складання рекомендацій щодо зменшення негативного впливу та оптимізації екологічного стану екосистем).
- 2) Написання звіту практики.
- 3) Підготовка звіту до захисту.
- 4) Підготовка презентації до захисту.
- 5) Захист звіту з практики

7. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу

1. Оцінка за оформлення звітної документації за результатами проходження практики – 0-20 балів.
2. Доповідь та відповіді на питання на заліку – 0-80 балів. Оцінка «відмінно» (90-100 балів) – всі завдання практики виконано в повному обсязі, виявлено вміння студента працювати самостійно і творчо, використовувати набуті знання. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи. В щоденнику студента-

	<p>практиканта зафіксовано зміст роботи впродовж усього періоду проходження практики.</p> <p>3. Оцінка «добре» (80-89 балів) – завдання виконані правильно, але недостатньо повно і шаблонно. Виявлено вміння студента застосовувати знання в процесі виконання завдань. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи. В щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи впродовж усього періоду проходження практики.</p> <p>4. Оцінка «добре» (70-79 балів) – завдання практики виконано, але неповно, в ході виконання завдань допускалися незначні помилки. Звітна документація оформлена згідно вимог. В щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи впродовж усього періоду проходження практики.</p> <p>5. Оцінка «задовільно» (60-69 балів) – завдання практики виконано в неповному обсязі, в ході виконання завдань допускалися помилки. Звітна документація недооформлена або оформлена з помилками. Щоденник не вірно оформлено.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Студент, що не виконав програму практики і отримав незадовільний відгук на базі практики, направляється на практику вдруге або відраховується з навчального закладу. Документація має бути здана впродовж 7 днів після завершення виробничої практики.</p>
<p>8. Політика курсу</p>	
<p>Політика курсу: всі учасники освітнього процесу повинні дотримуватись вимог чинного законодавства України, Статуту університету та баз практики, загальноприйнятих моральних принципів, правил поведінки та корпоративної культури; підтримувати атмосферу доброзичливості, відповідальності, порядності та толерантності. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Кодексу честі університету і Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»</p>	
<p>9. Рекомендована література</p>	
<p>Основна</p> <p>1. Бигон М. й др. Екологія. Особи, популяції и сообщества /М. Бигон,</p>	

- Дж.Харпер, К. Таунсенд. – Том 1,2. – М.: Мир, 1989. Т. 1. – 667 с.; Т. 2. – 477 с.
2. Білявський Г. О., Бутченко Л. І., Навроцький В. М. Основи екології: Теорія і практикум. – К.: Лібра, 2002. – 352 с.
  3. Білявський Г.О. та ін. Основи екології: Підручник / Г.О. Білявський, Р.С. Фурдуй, І.Ю. Костіков. – К.: Либідь, 2004. – 408 с
  4. Джигирей В.С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища / К.: Знання, 2000. 170 с
  5. Запольський А.К., Салюк А.І. Основи екології: Підручник / За ред. К.М. Ситника. – 4-те вид. – К.: Вища шк., 2010. – 399с.
  6. Івашура А.А., Орехов В.М. Екологія: теорія та практикум: Навчальний посібник. – Х.: ВД "Инжек", 2004. – 256 с.
  7. Мусієнко М.М., Серебряков В.В., Брайон О.В. Екологія. Охорона природи: Словник-довідник. – К.: Знання. – 2002. – 550 с.
  8. Одум Ю. Экология: В 2-х т. – М.: Мир, 1986. Т. 1. – 326 с.; Т. 2. – 376 с.
  9. Положенню про організацію та проведення практики у Державному вищому навчальному закладі «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»:
https://vvnp.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/128/2018/05/pol_pro.pdf
  10. Шмандій В.М, Клименко М.О. Екологічна безпека / Херсон: Олдіплюс, 2013. 366 с.

Додаткова

11. Волошина Н. О. Загальна екологія та неоекологія : навчальний посібник. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 335 с.
12. Організація та управління в природоохоронній діяльності : навч. посіб. / Н. М. Самойленко, Д. В. Райко, В. І. Аверченко. – Харків : НТУ «ХП», Видавництво «Лідер», 2018. – 174 с.
13. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року. – Закон України від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII.
14. Сененко Н.Б. Методологія дослідження екологічного стану ґрунту / Н.Б. Сененко // XIV Менделєєвські читання : зб. наук. пр. Міжнар. наук.- практ. конф. (Полтава, 25 лют. 2021 р.). – Полтава : ПНПУ, 2021. – С. 22-25.
15. Техногенно-екологічна безпека України: стан та перспективи розвитку : матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, Ірпінь, 13 – 20 листопада 2017 р. : в 2 ч. – Ірпінь : УДФСУ, 2017. – Ч.1. – 46 с.

Викладач

Черепанин Р.М.